

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrate za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Kmetje, bodimo složni!

Na Angleškem je kmečki stan tako maloštevilen, da se v navadnem, neznanstvenem pogovoru lahko trdi: Na Angleškem kmečkemu stanu ni. Edini kmečki pridelki, ki pridejo v poštev, so: preja, bombaž in ovčja volna, kar že samo dokazuje slab razvoj angleškega kmečkemu stanu. Toda za državo ni najhujši nedostatek, da je v njej tako malo kmečkih pridelkov zaradi pomanjkanja kmečkemu stanu, ampak to pomanjkanje vpliva mogočno na razvoj angleškega naroda v drugem oziru. Angleški narod je začel v zadnjih desetletjih duševno in telesno hirati. Sedaj je angleško ljudstvo nakopičeno po mestih in obrtniških krajih. Vsled širokovestne nračnosti in neprestanega, hudega telesnega napora pa prebivalstvo takih krajev povsod hira, kjer nima dotoka z dežele. Kmečki stan je v obče duševno in telesno močan stan, z njim se poživljajo in obranjujejo mesta in obrtniški kraji. Ker tega stanu na Angleškem ni, zato propada narod duševno in telesno. To so že dobro uvideli tudi angleški politiki in sedanje ministrstvo namerava državnemu zboru predložiti predlog, kako se na Angleškem zopet ustvari kmečki stan.

Za avstrijskega kmeta je to zopet lepa vzpodbuda, da tirja od države, naj se vse postavodajalstvo ozira bolj na kmečki stan kakor doslej. To ne bo samo v korist kmetu, ampak tudi državi. Avstrija stoji na velevažnem razpotju. Število kmečkemu stanu prebivalstva leto za letom pojema. Sedaj je še 60 odstotkov vsega prebivalstva kmečkemu stanu, toda če država ne bo spremenila svoje politike, če ne bo vsega storila za ohranitev kmečkemu stanu,

potem bo kmalu prišel preobrat, in Avstrija ne bo več pretežno kmečka, ampak obrtniška država. In tedaj bo prišla tudi doba, ko se bo, kakor sedaj Angleška, željno ozirala po kmečkemu stanu, in ker ga ne bo, si ga bo morala ustvariti.

Toda avstrijski kmetje nikakor ne smemo pripustiti, da bi bili za poskus, kako bo Avstrija brez kmeta propadla, ampak naša naloga je, da si obranimo in obdržimo v Avstriji svoje stališče, če le mogoče, tudi utrdimo.

Kmečkemu stanu manjka v Avstriji one organizacije, ki bi ga naredila za gospodarja svojih pridelkov. Sedaj določuje ceno kmečkim pridelkom kapitalistični trgovec, ne pa kmet. Ta rešilna organizacija bi bila stanovska zadruga organizacija. Vlada naša je sicer dosegla, da se je sprejelo v državnem zboru nekaj splošnih določil o tej organizaciji, potem pa je pustila vse pri miru. Nasprotno pa vlada na Nemškem s poukom in denarjem vrlo sodeluje pri kmečki organizaciji in upati je, da se bo tamkaj organizacija srečno izvršila ter podelila s tem kmečkemu stanu nepremagljivo moč v državi.

Združjenje avstrijskega kmečkemu stanu bi imelo za posledico, da bi se lahko obvaroval vseh škodljivih prikazni, ki ga sedaj uničujejo. Amerikanski poljski pridelki, ogrsko žito, živina podonavskih držav pritiskajo ceno naših proizvodov tako nizko, da se kmetovanje ne izplača več, ker vedno stroški presegajo dokodke. Kakor hitro bo kmet gospod svojih pridelkov, tedaj bodo izginile še tudi vse druge žalostne prikazni, zaradi katerih si naši preučeni politiki toliko terejo glave, kakor so zadolžuje zemljišč, pomanjkanje poslov ter drugih delavskih moči itd. Priskrbite, da bo kmet imel denar, in izginilo

bo zadolženje zemljišč, h kmetu bodo prišle zopet delavske moči, ker bo jih lahko boljše plačeval, sploh kmet ne bo več tarnal zaradi slabih časov. Podlago za ta preobrat najdete samo v združenju vsega kmečkemu stanu v Avstriji.

Kmetu pa se ne bo tako dolgo od nobene strani izdatno pomagalo, dokler se ne bo bolj brigal za javne razmere, dokler ne do dosege, da se začne v javnosti upoštevati tudi kmečka politika. Pri naših severnih bratih se v tem oziru godi velik preobrat. Tam sili kmečka politika z veliko silo v ospredje. Češki kmetje so si poskrbeli pravočasno za izobrazbo, in kot stanovsko visoko izobraženi možje so postali odločilni činitelji v češki politiki.

Slovenski kmetje moramo posnemati svoje češke brate. Zjedini se vsi ter si skrbimo za izobrazbo in potem tudi za veljavo v naši slovenski politiki. Posebno vas, kmetje, ki se še zbirate okoli „Štajerca“, prosimo, pustite svoja stranska pota in pridružite se nam, ki nismo samo zavedni Slovenci, ampak tudi zavedni kmetje. V slogi je naša moč, v njej bo tudi naša zmaga!

Mlekarstvo na Spod. Štajerskem z ozirom na sosedne dežele.

Pred menoj leži delo: „Mlekarske zadruge in druga podjetja v izkoriščanje mlekarskih proizvodov v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel koncem l. 1904. Po uradnih virih sestavilo c. kr. poljedelsko ministrstvo.“

V tem delu se pač nahajajo sicer same subparne številke, a te govorijo cele zvezke. Ako pre-

tudi moji sokoli so že pisali spomne v turške kože. Mir pa bo tedaj, ko iztrebimo te divjake!

Nekaj hipov je zavladal molk. Vsi so strmeli nekam v praznoto. Vsak je pa mislil na svojo domovino in nesrečo, katera visi nad njo, kakor prokletstvo. Samorad Pavlovič, iskren domoljub, si je zamislil na čase, ko se je še on boril za domovino in vero. Takrat niso dosegli ničesar. Daj Bog, da se ne bo sedaj prelivala zastoj kri! On je sicer malo vedel, kaj se vrši okrog, da je izbruhnila vstaja, da se je pričelo delo osvobojenja. Živel je zase in Kosenko.

„Kaj se udajamo žalosti?“ reče Žarko. „Če treba, sežemo po jataganih*) in pokažemo, da domovina nima samo izdajce, ampak tudi dovolj krepkih sinov, ki jo čuvajo in branijo!“

„I seveda, seveda,“ zamomlja Vjeruša. — „Solnce je že davno zašlo, pa tudi jaz bi rad zašel kam! Danes se mi ne zljubi dalje. Pri tebi sem že mnogokrat zlagal svoje kosti, Pavlovič, pa še nocoj mi daj kak prostor.“

„Konje v stajo,“ ukaže Kosenka, „ljudje pa v hišo! Vidva tudi ostaneta pri nas nocoj! Jutri se še kaj pomenimo,“ se obrne k Žarku in Slavišu.

Starec Vjeruša se podpre in zasope. „Tfu... glej, kako ti zapoveduje! Boga mi, ženske bi ne poslušal!“

Konje so spravili v stajo. Vjeruša je spal, ka-

*) velik nož.

LISTEK.

Za križ in svobodo zlato!

Balkanska povest. Spisal I. V. Starogorski.

(Dalje.)

„Habaha!“ so se nasmejali, Vjeruša pa je pogladil svojo brado in pljunil.

„Čaj, ti podlasica, čaj; tudi jaz ti bom zapel, pa ne sedaj!“

„Saj ne znate?“ se je nasmejala Kosenka.

„Ne znam? Pa še kako... Tfu, tfu... ti bo že Žarko znal,“ ji je še zašepetal na uho.

Kosenka se je nasmejala, da se je videlo dvoje vrst belih zob.

„Kdaj pa bo poroka?“ vpraša Vjeruša.

„Za štirinajst dni,“ odvrne ded Pavlovič. „In še to se predolgo zdi tej grlici.“

„Ooo... zasopih Vjeruša. Potem bo pa pela:

in da bile so oči
mokre, Bog vé kolko dni...“

„Ded Vjeruša se samo norčuje, kakor če bi plesal s Turki navaden ples!“

„Znabiti ga bo treba kmalu in tvoj Žarko z nami vred. Ni res, Slaviša?“

„Vse tako kaže!“

„Da pojdemo na krvavi ples?“ vpraša Pavlovič.

„Gotovo! Poizvedel sem že od raznih strani, da misli Osvinbeg naložiti zopet nekoliko človeškega blaga.“

„In potem si ga hoče poiskati med nami reveži!“

„Tako je!“ reče Vjeruša. „Ali naj ne grem mimo pekla, če mu ne zaleti! Tisti njegov sluga, — naj ga pohodijo race — tisti Holnban je pol besa.“

„Holnban? Že zopet ta,“ vzklikne Kosenka in neka tesnoba ji stisne srce. „Svoje krvi ne bo izdajal! Saj je tudi krščen.“

„Krščen?“ se razjezi Vjeruša. „Krščen mohamedanec je hujši od petih vragov! Kdor se druži z zverjadjo, je sam zver!“

„Torej se množe čete vstašev?“ vpraša ded Pavlovič Slavišo.

„Množe in še zelo! Ni možno več prenašati teh grozovitosti! — Ako je kje zala devojka, in teh med rajo ne manjka, že si pride Turak po njo. Povrh pa še pokolje in požge, kar doseže. Ni še davno, da je neka tolpa teh divjakov planila na ženitvanjski sprevod, ki se je vračal od poroke, pobila svate in ženina, nevesto pa odvedla. Tega ne moremo več mirno gledati! Tudi bolgarski knez zbira vojake, da požene Turka, in mi naj držimo križem roke? Ne pomaga nam nikdo, toraj si pomozimo sami do svobode. Po drugih okrožjih se že koljejo,

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo.

listujemo ta pregled, zapazimo v svoje veliko začude je, da Spodnji Štajer, ki je vendar kakor ust arjen po svojih naravnih ugodnostih za mlekarstvo, daleč zaostaja za nekaterimi sosednimi pokrajinami, osebno pa za v neugodnejših okoliščinah se nahajajočim Kranjskim. Na Kranjskem štejejo 49 združenih mlekar, na Spodnjem Štajerskem pa samo 5. Še neugodnejše je razmerje, ako primerjamo množino od posameznih mlekarov izdelanega mleka v l. 1904. Na Spod. Štajerskem je ena edina mlekarica izdelala 532.171 litrov mleka, ostale se niti niso približale 100.000 litrom; na Kranjskem pa je 27 mlekarov izdelalo nad 100.000 litrov, ena celo 783.990 litrov. Skupno so izdelali vse kranjske mlekarne okroglo 6.500.000 litrov, a štajerske pa samo 650.000 litrov. Ako vzamemo povprečno, da so dobili združniki za 1 l mleka 10 h, torej so kranjski dobili 650.000 K, a štajerski pa samo 65.000 K, torej komaj desetino. Odkod neki izvira ta gorostasna razlika; saj Kranjska ni Bog si ga vedi koliko večja, število prebivalcev pa je približno isto, kot na Spod. Štajerju. Vzroki za to razliko se navajajo mnogoteri. Pred vsem se trdi, da kranjska kmetijska družba veliko stori za povzdigo mlekarstva; to je tudi res in vsa čast ji! Pa tudi mi imamo že precej časa potovalnega učitelja v osebi neumorno delujočega g. Martin Jelovška, ki se vestno in resno trudi za povzdigo živinoreje in mlekarstva. Država in dežela podpirata ustanovljene mlekarne z izdatnimi podporami. Dežela daje tudi vse potrebne tiskovine za mlekarstvo, knjigovodstvo brezplačno. Gori omenjeni mlekarški strokovnjak je mlekarom vsakokrat na razpolago, če potrebujejo strokovnega sveta in pomoči.

Tudi naš kmetijski list „Gospodarski Glasnik“ je zdaj dobro urejevan ter prinaša mnogo koristnega in poučnega, samo brati ga je treba. Da pa naša kmetijska družba ne stori za spodnještajerske kmete dovolj, tega so si isti sami krivi, zakaj pa pripuste, da je večina spodnještajerskih podružnic v meščanskih, kmetu malo prijaznih rokah. Z obilnim pristopom bi prav lahko kmetje te podružnice dobili v svoje roke in s tem tudi vpliv na kmetijsko družbo. Taista ima na razpolago obilne državne in deželne podpore, ki pa se seveda obrnejo največ v prid lastnim udom. Kdor torej ni ud, ni opravičen tožiti o malomarnosti družbe. Dosedaj navedeni vzrok nam torej nikakor ne pojasni velikanskega nazadka v mlekarstvu na Spod. Štajerskem. Prvi in glavni vzrok je pač nebržnost, deloma celo sovražnost spodnještajerskih kmetov do združenih naprav sploh, posebej pa še do mlekarstva. Poedini začetni nespahi in pa sovražno časopisje je ljudstvo tako oplašilo, da se nikakor neče udeleževati pri takih, kmetom koristnih podjetjih. Pa tudi gmotne sile še dosedaj naš kmet ni v toliki meri okusil, da bi mu neizprosno velela: „Moraš, ali pa propadi!“ Toda bližajo se tudi pri nas časi, ko bo naša sicer tako plodna zemlja odrekla bogat pridelek in to valed enostransko se ponavljajočega pridelovanja zrnja. Trebalo bi torej že sedaj iskati vira novih dohodkov, ne še le potem, ko so že prejšnji usabnili. Tak nov izdaten vir pa je ravno mlekarstvo, ki bi lahko popolnoma nadomestilo propadajoče poljedelstvo, zraven tega pa še tudi ne

zahteva toliko delavskih moči, katerih itak nimamo preobilo. Omeniti je še, da je štajersko surovo maslo jako na glasu in škoda bi bilo, če bi ta zaklad zavrgli.

Omejiti je torej treba preobilno pridelovanje zrnja, napraviti več novih travnikov, oskrbeti si več dobre molzne živine ter ustanoviti več novih mlekar, obstoječe pa boljše zalagati z mlekom. Na Murškem polju n. pr. bi se čisto lahko spravilo nad 2 milijona litrov mleka na leto skupaj in to bi že nekaj izdalo v denarnici; sedaj pa se mleko večinoma potratu in se dobi komaj četrtino dohodkov, kakor bi se jih lahko dobilo potom mlekar. Na delo torej, dokler je še čas, da nas naši sosedje še bolj ne prehitijo. Tega dela naj bi se posebno lotile naše mladinske organizacije, ki so za to kakor nalašč ustvarjene. V prvi vrsti je potrebno, da naš kmečki stan gmotno okrepimo, ker le potem bo prišel tudi do politične moči ter bo sam odločilno uplival na svoje stanovske zadeve.

H koncu še pogledimo v nekatere druge avstrijske kronovine, kako je tam kaj razvito mlekarstvo. Na Goriškem je 32 dolinskih in 24 planinskih mlekar; na Moravskem 113 mlekar, na Nižjeavstrijskem 244, na Tirolskem 232 dolinskih in 322 planinskih mlekar samo v nemškem delu, v laškem delu pa 348 mlekar, in majhna deželica Predarlško ima 118 dolinskih in 237 planinskih mlekar. Pa vendar mora še naša država uvažati veliko množino mlekarških proizvodov; pokrita je torej tudi še za nas miza.

Na delo torej, ker resnobni so dnevi,
A delo in trud naj nam Bog blagoslovi!

Kmečki prijatelj.

Politični ogled.

Državni zbor začne svoje delovanje med 21. in 25. januarjem.

Cesarski namestnik v Dalmaciji. Cesar je imenoval svojim namestnikom v Dalmaciji dosedanjega voditelja dalmatinskega namestništva Nikolaja Nardelli.

Češki kmečki osrednji denarni zavod. List „Hlas Naroda“ naznanja, da so poslanci češke kmečke stranke sklenili, ustanoviti za kmete osrednji denarni zavod, in so že vse potrebno v to svrhu pripravili. Ta zavod bo tako urejen kakor bogata in daleč okrog znana „Živnostenska banka“. S tem dokazuje čški kmet javnosti, da razume prav dobro novejši čas, ko daje vsakemu stanu moč le enotna organizacija s dovoljnimi denarnimi sredstvi v ozadju. Kdaj bodo naši kmetje že tako daleč?

Nemška kmečka stranka na Češkem razglašala načela, katera bo zastopala pri spremembi volilnega reda. Zahteva splošno in enako volilno pravico pod sledečimi pogoji: 1. Ustvarijo se naj narodno-enotni volilni okraji, v katerih naj bodo narodnosti ločene tudi v najmanjših selih. 2. Ločiti je treba volilne okraje. Obrtniško zelo razviti kraji se naj priklopijo k mestom. 3. Izdati se mora stroga

se pririjem kam, kakor da me spečejo tolovaji! Škoda, da moram pustiti konja!“

Vjeruša se je napejal in ril dalje. Ni slišal, da je zagrmel strel, eden... več.

Streljal je stari Pavlovič, da vzbudi svoje tri goste. Nocoj ni bil mogel zaspiti. Misli so mu hodile vedno nazaj v dobo, ko je bil mlad, kakor njegova Kosenka, in da so mu odpeljali ženo, katere ni videl več. Rešil se je sam z otrokom, ki je bil edini spomin na ugrabljeno mu ženo. Ali se morebiti vnukinji ne zgodi isto? Ali ni ona lepa, sposobna za turški harem in on jo mora dati, ako pridejo po njo... on, raja. Še vesel mora biti, in hvaležen svojim gospodom, da mu niso požgali koč, ali če so mu to storili, da so mu pustili življenje. Gospodar tako hoče, hlapec poslušaj. Pri teh mislih mu je nekaj tiščalo grlo in nemir se ga je polasčal. Kako grozno je pogledal Holuban, ko se mu je odpovedala Kosenka?! Njegov srda poln pogled mu plava pred očmi in mu pravi, da je ta pogled zmogel vsega. — In stari Pavlovič je vstal, vzel handžar in samokrese ter gledal skozi okno.

Zunaj so migljale zvezde in nekoliko razsvetljevale temo.

Pavlovič je slonel dolgo ob oknu in mislil.

Kdaj se povrne mir in pravica v domovino? Kdaj dobi raja pravico do življenja? Večni boji, vstaje... kri, vse to traja že stoletja, ali nikdo ne priskoči na pomoč, nikdo ne poda roke k svobodi.

postava proti vsakemu nasilnemu vplivanju. Kdor sodeluje, da se razžene shod, je sokriv motenja hišnega miru.

V Rusiji še vedno neče priti do mira. Ako se posreči v enem okraju napraviti mir, začne se upor na drugem. Sedaj pa se širi vstaja ob Vzbođenem morju. Uporniki so razdeljeni v odbore, ki zaplenjajo posestva, vpeljali so dohodninski davek in posvetni zakon. Kjer so zavladali uporniki, boži kmet, ker uporniki nečejo poznati nobenega zasebnega imetja, ampak vse naj bo skupno. Kdor se jim protivi, tega umorijo. Minola dni se je posrečilo udniti upor na Livskem. Večina vodij vstajev je zbežalo. Pobegli so zapustili tako množino orožja, posebno mnogo smodnika in dinamita, da bi zadoščalo na sto tisoče ljudi umoriti. Kmečko ljudstvo z veseljem pozdravlja mir in red. V Kavkazu pa delajo nemir Armenci. Ves upor se podpira z denarjem in orožjem iz inozemskega, posebno od Židov. Denar se pobira z namenom, da se bodo podpirali valed upora poškodovani, a gre pa v resnici za nabavo orožja upornikov. Sedaj je ruska vlada naznanila, da bo zaplenila vsak tak denar, ki pride na Rusko.

Francosko. Volitve novega predstojnika francoske ljudovlade, ki bodo 16. februarja, povzročajo spore. Največ upanja imata predsednik senata Fallieres in predsednik zbornice Doumer. Sedanji predsednik je odklonil, da bi se zopet izvolil. Fallieres je preteklo nedeljo v Agenu ostro napadel Doumerja, češ, da hoče postati samovladar in bi pomenjala Doumerjeva izvo itev vojsko. Proti Doumerju kandidirajo za predsednika francoske ljudovlade tudi poslanca Sarriena. List „Matin“ poroča, da so sklenili škofje opustiti vsak odpor proti zakonu o ločitvi cerkve in države. Škofje so baje tudi sklenili, da skličejo posvetovanje vseh francoskih škofov v Parizu.

Razne novice.

* Osebna vest. Naš rojak g. Pribil, šolski nadzornik v Lošnju, je premeščen na Krk.

* S pošte. Za poštno-pomožnega uradnika sta imenovana Franc Košiček in Janez Pfeiler na Pragarskem. — Nova pošta se je ustanovila pri Sv. Marjeti blizu Moškajnc. — Za poštno pomožno uradnico v II. pl. razr. v Konjicah je imenovana Karolina Canker.

* Mili darovi za družbo vednega češčenja. Sv. Lenart nad Laškim 48 21 K, Kamnca 20 K, Vransko 24 K, Sv. Jernej pri Konjicah 90 K, Sv. Anton v Slov. gor. 10 32 K, Laško 56 30 K, Polje 18 K, Paka 10 K, Dobje 9 K, Sv. Križ pri Mariboru 15 K, Kapela pri Radencih 43 K, Slovenjgradec 10 K, Sobota 11 K, Slivnica pri Celju 17 80 K, Sv. Alojzij v Mariboru 15 40 K, Leskovec 24 K, Sv. Bolfank v Slov. gor. 19 K, Sv. Rupert nad Laškim 11 43 K, Šmiklavž pri Slovenjgradcu 6 20 K, Sv. Jedert nad Laškim 15 58 K, Sv. Marko nižje Ptuj 24 24 K, Larištrg 23 K.

* Dijaški kuhinji v Mariboru so darovali sledeči p. n. dobrotniki in dobrotnice: dekan Šlan-

Zmage se dobe in zopet zgube, vstaje se potlačijo in zopet je vse pri starem, še slabše.

Ali bo kedaj napočil dan svobode za tužno rajo?...

Starec se je vzdramil iz svojih misli. Zdelo se mu je, da je videl neko postavo. Ali se je varal v temi? Gleda pozornejšje.

Ni se motil. Zopet nekdo, dva... Da, to je že cela četa.

„Gospod Jezus, napad,“ zamrmra Pavlovič in stiska za samokres. „Kosenka, Kosenka!“ zakliče rablo.

Deklica pride preplašena.

„Kaj je?“

„Kosenka! djala si danes, da si pogumna, in znaš streljati. Poglej!“

Dekle pogleda in vstrepeta.

„Se bojiš?“ reče ded in oči se mu zasvetijo kakor staremu volku.

„Sama sva, ded!! Gospod Jezus daj, da se rešiva, posebno oni... O, Marija!“

„Ded, braniva se! Ako naju tudi dobe, bova draga!“

„Dobro, Kosenka... vidiš!“

Starec je vstrelil. Turki so se hipoma razpršili, pustivši nekaj temnega na tleh.

„Eden že spi! Predno zaspiva midva, jim še napopram kožo,“ je mrmral.

Čakal je, da kaj vidi.

„Če le ne zapalijo koč in naju tako ne spe-

kor je bil navajen, pri njih, ostala dva sta se pa zarila v krmo.

II.

„Tfu, tfu,“ je jel pljuvati stari Vjeruša in si mel zaspane oči. „Starega volka je težko goljufati. Sraje so včasih resnica, včasih tudi laž ali pa še laž ne. Pa da bi Turki plazili krog koč, ni nemožno? Najboljše je, če pogledata!“

Vtakul je k sebi samokrese in jatagan.

„Ako jih je dvanajst, tem veselejši bo Mohamed v svojem raju. Dobro bi bilo, da bi Slaviša in Žarko ne spala pretrdno. Khm!“

Pokukal je skozi špranjo na vratih.

„Djaval...“, kaj se pa giblje tu zunaj? Eden, dva, trije, štiri in še menda peti, šesti, da bo konečno vendar le prišlo do dvanajstih. V lepe škripe sem prišel! Ko bi ti prokleti mohamedanci bili vsaj židje, da bi jih odnesel angelj, kakor Habakuka... tfu... sedaj treba uiti! Skozi vrata ne gre, ker se ne ve, ali me čaka zunaj svinec ali jeklo. Mogoče je Pavlovič pustil kako drugo luknjo.“

Jel je stikati po staji, ali čim bolj je iskal tem hitreje je pljuval same jeze. Že je hotel zamomljati, kar naleti v kotu na nekaj krme. Jame jo vlačiti stran in dobi napol zamašeno odprtino. Začel je riti.

„Tfu... Kam gre luknja, ne vem... pa pogledjmo. Napravljena je prav za enega. Boljše je, da

**) Djaval se izgovori džaval, po naše hudč.

der 20 K, zložili kmetje v Šmartnu pri Slovenjgradcu na odhodnici Kanskijevi 23 K, nabral gosp. Zacherl ob blagoslovljenju križa pri Volcerju v Babincih 10:80 K, za kruh sv. Antona 1 K, A. P. iz Jarenice 2 K, nabrale blage mariborske gospe za božičnico 162:20 K, za kruh sv. Antona 1 V. P. 5 K, na veselici v Rušah nabrala Ivana Serne 8 K, župnik Hebar 10 K, neimenovana 50 K, ormoška posojilnica 30 K, kaplan Fr. Močnik 5 K, župnik Štrahl 10 K, neimenovana iz Pečove 10 K, dr. Firbas 20 K, duh. svet. Bohanec 6 60 K, okrajna posojilnica v Ormožu 20 K, preostanek berbe za dijaško kubinjco pri Sv. Križu pri Ljutomeru nadučit Herzog 9:44 K, kaplan v Feldbahu Leopold Vozlič 15 K, prof. dr. Jerovšek 10 K, od Sv. Križa pri Ljutomeru poslali 36 vreč krompirja, Hrašovec 2 vreči lepega krompirja, Kocuvan od Sv. Jurija ob Ščavnici 15 litrov fižola, klub 30 K. Vsem dobrotnikom in dobrotnicam naj Bog stotero povrne! Srčna zahvala za vse darove in ob enem še prosimo nadaljne podpore! — Ob sklepu lista še dobimo naslednji dopis: Mnogo se lahko stori za našo dijaško kubinjco v Mariboru, če se je kdo spomni v veseli družbi, pri kakem prijateljskem sestanku, pri odhodnicah ljubih prijateljev itd. Tako smo sprejeli pred kratkim po nadučiteljju g. Šimona Šalamunu iz Šmartna pri Slovenjgradcu 23 K, katere so zložili prijatelji mladine pri odhodnici č. g. kaplana Kauskyja. Veleposestnik g. Jožef Rotovnik v Legnu pri Slovenjgradcu nam je pa poslal 13 K, katere so zbrali občinski svetovalci in odborniki občine Legen pri odhodnici občinskega odbornika gosp. Mihaela Lampreht.

* Duhovske vesti. Na tukajšnji moški kaznilnici je prevzel dušno pastirstvo o. Kasijun Zemljak, ker je dosedajni dušni pastir č. g. Alojzij Sver zbolel.

* „Slovenski Čebelar“, glasilo slovenskega čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko, je stopil v IX letnik. List prinaša zelo poučne spise v čebeloreji. Udje društva ga dobe brezplačno. Udnina je na leto 2 K.

* Čebelarsko društvo za Spod. Štajersko je imelo dne 28. decem. svoj občni zbor v Ptujju. Žal, da nismo dobili nobenega podrobnega poročila, čeravno smo mi kot kmečki list pač v prvi vrsti potrebni in smo tudi vedno rade volje priobčevali shode tega tako važnega društva. Društvo šteje dosedaj 16 podružnic, izven teh pa je bilo 25 članov. Koliko udov pa šteje celo društvo, se ni moglo naznaniti, ker niso poslala vsa društva poročila. Društvo je dobilo podpore od štajerskega deželnega odbora in ministrstva. V odbor so se izvolili gg.: Jože Zelenik, posestnik itd. v Vinkovcih, predsednik; Tomaž Kurbus, nadučit. na Slivnici, podpredsednik; Ivan Strelec, nadučit. v Št. Andražu v Slov. gor., tajnik; dr. Brumen, odvetnik v Ptujju, blagajnik; Jurančič, potov. učitelj, čebelar pri Sv. Antonu v Slov. gor., Zdolšek, c. kr. avskultant v Celju in Sivka, nadučitelj v Št. Juriju ob juž. žel. pa odbornikom. Sklenilo se je, strogo na prste gledati prodajalcem ponarejene strdi. — V Ljubnem na Zgor. Štajerskem bo letos čebelarska razstava. Spodnještajerski slovenski čebelarji se je bodo udeležili.

čejo. Kosenka, ne stoj pri oknu ampak skrij se, tako... in potem tako!

Zopet se je zvrnil eden po tleh. Starec je streljal in podiral. Meril je dobro, ker je bil vajen.

Žarko in Slaviša sta slišala strele. Videla sta, da so Turki obkolili hišo.

„Brate... tolikim ne vzdržima?! Ali živa naju ne smejo dobiti! Streljavja...“

Napadalcu so streljali, ali njih strelji so se zavrivali le v zidovje in bruna. Kroglice Žarka in Slaviše so pa podirale Turke. Ti niso bili pripravljeni na to. Ta kočica, pa bi naj imela toliko braniteljev in svinca?! Jeli so vpiti in siliti k vratom.

„Kaj storiš, ako vderejo v hram?“ vprasa Slaviša.

„Kosenke jim ne pustim! Planem za njimi!“

„Ne planeš!“

„Planem!“

„Ne gubi glave, brate, in misli! Kosenki se ne pripeti nič žalega. Najbrže je to lov na roko izdajalca Holubana. Ta si jo hoče osvojiti in nič drugega. Midva glejva, da jim nideva, potem pa Bog pomagaj! Moji sokoli jim nasipljejo svinca pod kožo, kakor bi popral juho!“

„Ti ne poznaš Kosenke?“

„Kaj pa more ženska zoper moške in če je še tako silna? Pavloviča pobijejo, njo vjamejo! Verjemi mi, ker vem, da se je meni zgodilo tudi tako. Da bi bil takrat jaz previdnejši, bi še živela sedaj.“

Prapravo za to je prevzel potovalni učitelj gosp. Jurančič.

* Za potovalno knjižnico Slov. krščansko-socialne zveze so dosedaj darovali č. gg.: prof. dr. Kovačič 21 knjig, prof. Stegenšek 2 ravnatelj Zidanšek 2, uredništvo „Slov. Gosp.“ 68, stolni prošt Herg 46, rač. ravident Spindler 2, mariborski bogoslovec 52, župnik Volf 22, prof. dr. Medved 96. Srčna hvala! Za nadaljno podporo prosil: J. Kranje, kaplan, Sv. Peter, p. Maribor.

* Nov nemški list je začel izhajati v Radgoni „Radkersburger Wochenblatt“. Že v prvi številki naznanja, da je njegov namen, delati za razširjanje nemštva, ali z drugimi besedami, podpirati boče nemštvo ter grčiti slovenske kmete, kakor sta delali dosedaj že „Marburgerca“ in celjska „Vabtarca“.

* Čudne razmere. V „Slovenca“ beremo: „Domovini“ piše neki „narodni konzorcij“: Na znanje! Koncem leta 1905 je prenehal izhajati list „Slovenski Štajerca“. Gosp. Križman ga je na svojo pest začel izdajati brez potrebne denarne podpore. Križmanu ni nihče zaupal zaradi njegove preteklosti, list ni dobil nikjer pomoči. „Domovina“ pravi, da bo začel radikalno napreden list odslej izdajati Dragotin Hribar v Ljubljani. — Po Ljubljani se pa govori, da se Križman noče kar meni nič tebi nič odpovedati lastništvu, da so brez njegove vednosti v „Slovenskem Štajercu“ naznanili, da list preneha izhajati in da se hoče za urednika D. Hribarjevega lista pridobiti bivšega urednika ptujskega „Štajerca“ — Drevenška. To so pač res „čudne razmere“, s katerimi hočejo „osrečevati“ slovensko ljudstvo.

Mariborski okraj.

m Poučna predavanja v Mariboru za kmete in delavce bo prirejalo Bralno in pevsko društvo „Maribor“. Vršila se bodo vsako nedeljo v prostorih omenjenega društva od 10 ure dop. naprej. Pristop je vsakemu prost, vstopnine ni nobene. Vsakdo brez ozira na politično stališče se lahko udeležuje predavanj, ker je vsaka politika strogo izključena, in bodo predavanja odlično strokovnijaška. Prvo predavanje se vrši dne 21. januarja ob 10. uri predpoldne in bosta predava'la: Potovalni učitelj gosp. Goričan: Zakaj propaa kmečki stan? in prof. g. dr. Poljanec: Nekaj o pitni vodi. Kmetje in delavci, prihajajte radi in redno k tem predavanjem. Vsa predavanja so določena za vas ter se bodo ozirala na vaše razmere. Gospode duhovnike in učitelje mariborske okolice pa prijateljski prosimo, da opozarjajo narod na te prireditve in agitirajo za obilno udeležbo pri njih!

m Mariborske novice. Tukajšnji lekarnar Maks König, ki imo lekarno „Marija Pomagaj“

Nebala sta streljati. Starec in Kosenka sta se vmirala, vedoč, da so opozorjeni na napad. Turki niso vedeli, od katere smeri so kroglice in so le silili k vratom. Iz hiše pa je grmel strel za strelom, včasih dva na enkrat.

„Branita se čvrsto,“ pripomni Slaviša. „Ali ne vzdržita! Teh je kot mravelj!“

Po kratkem naskoku so vdrli Turki v kočico. Starec je bil z jataganom po turških glavah, da je kar breščalo. Ti so za hip osupnili. Hipoma nekdo ustrelil in starec pada. Kosenka vikne in se vrže med lopove. Strah in obup sta jo pobesnela, da je mahala z neverjetno močjo okrog.

„Kosenka, spametuj se!“ ji zakriči mlad Turek.

„Proč, izdajica, morilec!“

„Ne draži ljudi! Ako bi te ne imel rad, bi te podrl že davno.“

„Pa me poderi! Boljše mi bo, kakor v tvojih rokah!“

„Ti moraš biti moja!“ je viknil Holuban in podbil orožje.

„Nikoli!“ je zavpila in sprožila, pa kroglica je podrla drugega.

Holuban je pa plnil k nji, jo pograbil krog pasu in odnesel. Ostali so pobrali, kar so našli. Koče niso zažgali, ker se niso čutili popolnoma varne.

Vjernaša je ril naprej in se potil. Konečno je prišel po tej luknji v spalnico Kosenke. Luknja je bila menda napravljena za slučaj napada, da se

v graškem predmestju, se je dal voliti v nemški šulferajn. Gotovo to ni pravi način, da bi Slovence v svojo lekarno zvalil. — V soboto, dne 6. t. m. zjutraj ob 7. uri 23 minut so nekateri čutili lahek potres. — Za okrajno glavarstvo, finan. ravnateljstvo in davkarijo se bo za leto graditi spomladi novo poslopje. Dosedaj so bili ti uradi v Girstmajerjevi hiši, nasproti južnemu kolodvoru. Novo poslopje bo stalo na voglu Park-ulice in Tegethofovega trga, severno od Zofijinega trga. — Slovenska Čitalnica letos ne bo priredila velikega plesa, ampak navadne obiteljske večere. — Občni zbor „Bralnega in pevškega društva Maribor“ bo v soboto dne 19. t. m. v društvenih prostorih. — Dne 4. t. m. ob tri četrti na 7 zvečer je začelo biti plat zvona. Vzdale so se bile saje v hiši, kjer je gostilna „Pri pošti“. Posrečilo se je, kmalu pogasiti ogenj.

m Slovensko gospodarsko in izobraževalno društvo „Skala“ pri Sv. Petru je imelo dne 7. januarja t. l. svoj redni občni zbor. Iz poročil tajnika, blagajnika in knjižničarja povzamemo prav veselo gibanje. Društvo je imelo 10 pončnih shodov in na teh 6 deklamacij in 17 predavanj, deloma zgodovinske in narodno-gospodarske, večinoma pa praktično-gospodarske vsebine o vinarstvu in sadjarstvu: kako se veže, kopa, reguli, groba, sadi in guoji, pripravlja kompost itd. Najpridnejši govornik je bil Flucher Ljudevit. Posebno hvala pa smo dolžni za praktično in razumljivo predavanje oskrbnika Brandisovih vinogradov g. M. Kovačiču ter ga ob enem prosimo, naj to leto še bolj pogosto predava. Začelo se je tudi predavanje o občinskem redu. Izmed tujih govornikov je goveril potovalni učitelj g. I. Belle, g. dr. A. Korošec in g. Evald Bračko. Deklamirali so Knuplež Jožef, Fabijan Janec, marljivi mladenič iz Sv. Marjete A. Bračko, M. K. in Duh Dominik in Janez. Udje so se shodov precej marljivo udeleževali. Tudi je društvo priredilo 14. junija veselico, ki se je obnesla izvanredno lepo. D. hodkov je imelo društvo 352 kron 3 vin., izdatkov pa 243 kron 17 vin. Toraj še ostane v blagajni 108 K 86 vin. Za to vzorno oskrbovanje društvene blagajnice zasluži g. blagajnik Francišek Vračko vse priznanje. Poseben napredek pa kaže društvena knjižnica. Lansko leto je imelo društvo 137 knjig in od teh se jih je 12 napravilo; letos jih šteje — 614. Društvo je namreč nakupilo celo knjižnico pokojnega narodnjaka Alojzija Vakaja. Pri tem so si stekli največ zaslug g. župan in podpredsednik Anton Flucher in tudi knjižničar ter tajnik. Za ves trud in žrtve jim je občni zbor izrekel tudi javno zahvalo. Po vsebini je 254 zabavnih, 42 nabožnih, 89 zgodovinskih in krajepisnih, 58 gospodarskih, 172 z različno vsebino. Prebrale so se letos 603 knjige. Največ meseca februarja, najmanj meseca oktobra (2). Med dobrotniki društva moramo posebno omeniti preč. g. župnika M. Štraklina, ki je nam brezplačno odstopil društveno sobo ter dajal „Süddeutsche Presse“, „Vaterland“, en izvod „Slov. Gospodarja“ in skupno z gospodom kaplanom „Slovenca“ zastoj; in o priliki pripravljanja na veselico nam je podarili 20 K. Občni zbor je odboru tudi naročil vsakomesečno sejo. Opažalo se je namreč, da se je društveno življenje povzdignilo po vsaki

bi v nji kdo skril. Bila je primerna za človeka. Sedaj je bila že zanemarjena. Morebiti je pozabil Pavlovič na njo, ali se pa ni imel časa spomniti.

Vjernaša je zaslišal strele.

„Že dražijo kožo... Tfu... Kak bes je v tej luknji, da komaj rijem naprej?! Vso mast bom zgubil... tfu!“

Spalnica je bila prav polna Turkov, ko je pomolil glavo.

„O, angelj, ponesi mohamedance k Mohamedu. Djavol! — Dobro, da je tema!“

Ko so Turki pobrali, kar je bilo vrednega in razbili ostalo, so odšli. Vjernaša pa je prilezel v vežo, slekel padlega Turka in se hitro preoblekel. Nato si je odrezal dolgo brado.

„Škoda, ali žrtvuj brado, da otmeš glavo ali bolje — Kosenko. Spoznali me ne bodo! Malo treba poigrati Turka, hvala Mohamedu, znam ga... tfu! Ta pes je prišel, predno bi se nadejal. Pa dekle vam odpeljem, kakor gotovo sem Vjernaša.“

Holuban je nesel sam Kosenko, ki je slonela onesveščena pred njim na konju. Zraven njega je jahal drug Turek. Vjernaša, ki je jahal za njima, je čul sledeči razgovor:

„Alah naj me kaznuje, Holuban! Ti veš, da sem ti prijatelj in vem, da te ima beg rad. Ali ta devotka je krasna, kakor mlado solnce! Beg ti jo vzame!“

(Dalje sledi.)